

Begrotingscontrole: 'Opmerkelijk dat regering geen structurele maatregelen durft te nemen in de pensioenen'.

In een ongekende snelheid heeft de federale regering de begrotingscontrole afgerond. Deze was als zeer zwaar aangekondigd, maar bleek een makkie. Het was zelfs niet het belangrijkste item in het nieuws, de bevolking is nu meer geïnteresseerd in de terreurdreiging, de Panama Papers en de sportevenementen. Maar voor wat staat deze begrotingscontrole?

Europa

De controle van de begroting is een aloude traditie in dit land en is ook een verplichting geworden van Europa in het kader van de budgettaire regels in de EU. Een meevaller is dat de Zweedse coalitie zowat een miljard euro 'off' budget mag doen en dit in het kader van de asiel- en veiligheidsuitgaven. Maar laat ons eerlijk zijn, die bedragen moeten ook betaald worden en deze budgettaire speerpunttechnologie lost structureel niets op. De aangehaalde EU-regelgeving heeft in dit verband het over eenmalige en uitzonderlijke omstandigheden. Maar wat als deze uitgaven jaren duren, wat te verwachten valt? Blijven die dan continu 'off' budget? Europa weet het ook niet en dan stelt zich de vraag waarom dit dan niet mag voor investeringen in de infrastructuur van een land?

Een extern probleem voor de regering is natuurlijk de slechte economische situatie in de eurozone en de puinhoop binnen de Schengenzone. Met een groeicijfer van 1,3% komen we nooit uit de problemen en dan moet men vaststellen dat Zweden 4,5% groei haalt, de Britten 2,5% en Canada in januari alleen al 0,6%. Het is duidelijk dat we zeer dringend moeten gaan naar een kern-Europa van hooguit tien landen. Eurogroep voorzitter Jeroen Dijsselbloem heeft daaromtrent reeds eind vorig jaar een belangrijke voorzet gegeven. Bovendien is er een ander Europees dossier terug op komst met vele financiële gevolgen, namelijk: het Helleens failliet en de Grexit.

Evenwicht

We zouden in 2018 naar een structureel evenwicht moeten gaan. Maar dat is geen nominaal evenwicht, of met andere woorden: een dergelijk evenwicht kent nog altijd een budgettair tekort. Dat Europees structureel evenwicht is al een paar keren aangekondigd door de regeringen, maar telkens uitgesteld. Het is maar de vraag of dat mogelijk gaat zijn in 2018: een lokaal verkiezingsjaar en het jaar voor de 'super Sunday(s)' van 2019? Een fundamenteel probleem voor de regering Michel is het gegeven of de deelstaten, met een andere coalitie, enige positieve bijdrage gaan willen leveren om deze interfederale berekening tot een goed einde te brengen?

Inhoud

De afgelopen federale begrotingscontrole is er een van traditionele maatregelen, zoals hogere accijnzen en de aanpak van de sociale alsook fiscale fraude. Maar het opmerkelijke in het politieke begrotingsakkoord zit in de wijzigingen van de ambtenarenpensioenen en de hervorming van de 38-urige werkweek. De pensioenen kosten dit jaar al meer dan 40 miljard euro en dit is ook een gevolg van het feit dat vele vroegere regeringen hier nooit hun verantwoordelijkheid hebben genomen. Uiteindelijk worden er nu maatregelen genomen die niet onmiddellijk iets opbrengen voor de begroting. Bovendien moeten ze betaald worden door de generaties werkenden die geen schuld hebben aan de desbetreffende scheefgroei. Want in het huidige gepensioneerdbestand bevinden zich veel mensen die al veel langer op pensioen zijn dan ze ooit hebben gewerkt.

Opmerkelijk is dat de regering daar geen structurele maatregelen durft te nemen, ook al omdat dit het enige middel is om die 40 miljard euro snel onder controle te krijgen. Ten aanzien van de verkiezingen 2019 zullen meerdere coalitiepartners moeten oppassen dat ze hier electoraal niet in hun eigen voeten aan het schieten zijn. De invoering van een 'jaar-werkweek' is wel iets revolutionair en in combinatie met een vorige maatregel om de bruto arbeidskost te verminderen kan dit positieve gevolgen hebben op de tewerkstelling.

Politieke gevolgen van de Panama Papers

De Panama Papers gaan ongetwijfeld gerelateerd worden met de begroting. Dat men gebruik maakt van fiscale regels om aan belastingontwijking te doen, is legaal. Het zijn dan ook de Europese landen die het allemaal juridisch toelaten. Maar een andere vraag is of een overheidsbank (Dexia) zich hiermee kon/mocht bezighouden? Want dan is de overheid zichzelf aan het bedriegen. Bovendien is het ook deze bank die gered is met heel veel belastinggeld. Ongetwijfeld wordt dit een dossier met veel politieke alsook budgettaire gevolgen.

Conclusie

De huidige begrotingscontrole krijgt zeker nog een gevolg in de zomermaanden als men de begroting 2017 begint op te stellen. Want dan komen enige budgettaire parameters terug opdagen, zoals: wat is het nieuwe groeicijfer en hoe verloopt de jojo-beweging in het kader van de 'Bijzondere Financieringswet'. Dat er geen besparingen meer mogelijk zouden zijn bij de overheid, is nonsens en dit omdat we al jaren leven in een land met de derde hoogste fiscale druk ter wereld en een overheidsbeslag van meer dan 50% bbp.

In ieder geval is er al een belangrijk punt op de agenda geplaatst van de volgende begrotingsronde, namelijk: de vennootschapsbelasting. Een idee: schaf de notionele interestaftrek af en voer een vlaktaks van 20% in voor de vennootschapsbelasting. Laat ons niet vergeten dat het Groothertogdom Luxemburg een tarief van 18% heeft ingevoerd. Als we nog een legale financiële verhuizing willen vermijden, dan dient hier werk van gemaakt te worden bij de volgende begrotingscontrole.

12/04/2016 Nieuwsbrief Knack.be

Panama Papers: 'Zal het dit keer anders zijn?'

'Het is goed dat we via de Panama Papers weten wie geld heeft doorgesluisd naar belastingparadijzen', schrijft Prof. Herman Matthijs. 'Maar daarmee is het geld nog niet terug in Europa.'

Het lek over de beleggingen via een Panamees advocatenbureau in het Caraïbisch gebied, uitgebracht door Knack, heeft de laatste dagen heel wat deining veroorzaakt. Wie verantwoordelijk is voor dit lek en waarom de informatie werd gelekt, blijft wel onduidelijk. Ook stelt zich de vraag in welke mate de gelekte gegevens nog actueel zijn. Het is ook niet de eerste keer dat een dergelijk dossier in het nieuws komt. Ook in het verleden was er veel geblaat, maar weinig wol, met als resultaat: alle rijkentaksen, speculatietaksen en andere hebben nooit veel opgebracht in de Europese Unie. Zal het dit keer anders zijn?

Amerikanen

Ongetwijfeld wordt het nog een lange discussie over de vraag wat er nu moet gedefinieerd worden als fiscale ontduiking of ontwijking. En wat gaat de Europese Unie doen tegen Panama? 'Niets', is het antwoord. Want de EU heeft geen greep op Panama. Maar Panama heeft wel het strategische kanaal in handen. De enigen die kunnen ingrijpen, zijn de Amerikanen. Deze laatsten hebben reeds bewezen

dat ze iets kunnen doen bewegen. Zo is het Zwitsers bankgeheim gesneuveld onder druk van Washington DC en niet onder druk van de hopeloos verdeelde groep van 28 EU-leden.

En laat ons niet vergeten: naast Panama bestaan er nog vele andere fiscaal paradijselijke gebieden in het Caraïbisch gebied, Azië en de Pacific.

Europese Unie

In het verleden trok het Europees geld naar Europese belastingparadijzen zoals Luxemburg, Zwitserland en Liechtenstein, allemaal lid van de Europese Economische Ruimte. Sinds enige tijd is dat grote geld richting Caraïbisch gebied getrokken, ver weg van Europa. En zo verloren we onze greep erop. Waarom gaat het geld hier weg? Het antwoord is duidelijk: de eurozone draait niet, er heerst wanorde in de Schengenzone, er heerst hogere fiscaliteit in de eurozone, er is de Europese overregulering en in Amerika bestaan hogere renten.

Het Caraïbisch gebied is bijzonder aantrekkelijk voor deze geldstromen. Men vindt er diverse fiscale paradijzen, zoals Barbados en de Britse Virgin-eilanden. Deze landen hebben een sterke band met het Verenigd Koninkrijk: het zijn onafhankelijke landen in het kader van het Gemenebest (bijvoorbeeld Barbados) of Britse gebieden die geen deel zijn van de EU (bijvoorbeeld Maagdeneilanden). Dit laatste geldt ook voor Franse (bijvoorbeeld Polynesië) en Nederlandse gebieden (Aruba, Bonaire en Curaçao, Sint-Maarten). De EU heeft dus zelf een situatie gecreëerd waarbij niet alle delen van een lidstaat deel zijn van de EU. Dat maakt ze zeer interessant voor fiscale advocaten die handig gebruik maken van deze situatie.

De EU heeft één wapen om op te treden tegen deze belastingparadijzen: het geeft geld aan deze gebieden van een lidstaat - die niet de Unie behoren - via het Europees Ontwikkelingsfonds (364,5 miljoen euro in de periode 2014-2020). De EU zou dat kunnen verminderen of helemaal terugschroeven. Maar de Britse Virgin Islands hebben via deze weg nooit geld ontvangen, dus tegen hen is dit wapen niet bruikbaar.

Het lijkt erop dat het Verenigd Koninkrijk de enige EU-lidstaat is met een greep op dit Caraïbisch gebied. Gaan de Britten zich hiermee bezighouden, als niet-euro lid, met het financiële centrum de City in Londen en een ander fiscaal klimaat dan op het continent? Als de Britse premier David Cameron al iets wil ondernemen in dit dossier, zal hij daar zeker een prijs voor vragen aan Brussel.

België

België is lid van de Europese Economische Ruimte, en tussen de 32 landen die daar deel van uitmaken bestaat er het vrije verkeer van kapitaal. België heeft al jaren een van 's werelds hoogste belastingtarieven en niveau van overheidsbeslag. Dat is duidelijk niet de manier om het weglopen van het geld tegen te houden.

Bovendien is de stabiliteit van de fiscale wetgeving helemaal zoek in dit land omwille van de continue wijzigingen. Het aantal wetteksten inzake de fiscaliteit is niet meer te tellen en die ingewikkeldheid zorgt voor de vele disputen en onduidelijkheden. Confucius zei reeds dat in een land met vele wetten de wanorde groot moet zijn.

In het kader van het lopende begrotingsoverleg kan de regering-Michel nog eens nadenken over een vorm van fiscale regularisatie, maar structureel moet het fiscale klimaat in dit land aantrekkelijker worden. Dat laatste is zeker een noodzaak in een Europese en mondiale markt.

Een actueel voorbeeld ter illustratie: als de paars-groene coalitie in het Groothertogdom Luxemburg de vennootschapstaks terugbrengt tot 18%, dan kan men hier onmogelijk de huidige tarieven handhaven als men de bedrijven wil behouden.

Conclusie

'Money, Money, Money must be funny in a rich man's world,' zong ABBA in het warme jaar 1976. Wat is er sindsdien veranderd? Het geld is ongrijpbaar geworden door de liberalisering, de digitalisering en de juridisering van het fiscaal stelsel in combinatie met de hoge belastingdruk in de Europese Unie. Het is goed dat men dankzij de Panama Papers weet dat sommigen gebruik hebben gemaakt van belastingparadijzen om geld weg te sluizen, maar daarmee is het geld nog niet terug in Europa.

05/04/2016 Nieuwsbrief Knack.be

Herman Matthijs

Hoogleraar Overheidsfinanciën, Amerikaanse politiek en Inlichtingendiensten UGent en VUBrussel

Lid Hoge Raad van Financiën

Voorzitter VLABEST